

Den norska kommunismens

huvudorgan, Friheten, har offentliggjort en intervju med hr Georg Branting som sedan avtryckts i den svenska Ny Dag. Genom Morgontidningen och Tidningarnas Telegrambyrå har hr Branting gjort några rättelser i den förvirrade framställningen. Dessa rättelser kan dock inte dölja det väsentliga faktum att hr Branting tar avstånd från Marshallplanen, talar om USA:s uppmarsch mot Ryssland och begär "en verklig demokrati" i ordalag som visar att han — med all rätt — utdömer det spanska systemet, men på kommunistiskt sätt räknar Ryssland som en demokrati. Hr Branting har alltså än en gång framträtt som spridare av kommunistisk propaganda. Givet är att denne halvkommunist respekteras av sina partivänner, likaväl som hr Erlander, vilken tvärt om lyser kommunisterna i bann. Dubbelspelet inom partiet blir alltså än en gång belyst; att fördöma kommunismen och att agitera för den anses fortfarande i sin ordning. Det är en avslöjande illustration till partiets officiella antikommunistiska kampanj mellan den 1 och den 25 april.

D·N

15/4 1948

Italienskt val

Valet i Italien om söndag är en kraftmätning mellan partier, men också mellan världsmakter. Det har kallats ett stickval, vars främsta betydelse ligger i att det inom ett visst område klarlägger opinionsförskjutningarna under inflytande av den skärpta konflikten mellan öst och väst. Men utgången kan bli av direkt och avgörande betydelse för utvecklingen i Europa. En seger för folkfronten öppnar efter all sannolikhet Italien för den ryska expansionen och medför att en av demokratiens få bastioner på kontinenten krossas. En seger för de splittrade grupper som står på folkstyrelsens grund kan, om den blir tillräckligt bestämd, bli en milstolpe på vägen till Västeuropas konsolidering i samverkan med Amerika.

Vid 1946 års val stod tre partier i förgrunden. Katolikerna, de kristligt demokratiska, fick 35 procent av rösterna, socialisterna 21 procent och kommunisterna 19 procent. Genom att större delen av det socialistiska partiet följt samma linje som Fierlinggruppen i Tjeckoslovakien och bildat folkfront med kommunisterna blir det nu förestående valet väsentligen en strid mellan två riktningar, även om socialdemokraterna under Saragat, en fascistgrupp under Giannini och flera mindre, antisocialistiska partier kan antas vinna sammanlagt mellan en femtedel och en tredjedel av mandaten.

De få demokratiska val som Italien haft (1913, 1919, 1921, 1946) har uppvisat ett ständigt stegrad valdeltagande. År 1946 var röstningsfrekvensen så hög som 89 procent — kvinnorna deltog praktiskt taget

lika ivrigt som männen —, och några avsevärda reserver finns alltså inte att tillgå; detta förhållande, som eggjar partierna att söka erövra röster från varandra i stället för att aktivisera de likgiltiga, bidrar att stegra motsättningarna. Härtill kommer som ett skärpande moment att striden mellan de stora partierna nu — liksom i början av 20-talet — är koncentrerad till Norditalien med dess utvecklade industri och jordbruk och relativt höga folkbildning. Det är i detta område, omfattande nära halva befolkningen, som alla de moderna masspartierna (socialister, kommunister, katoliker, fascistter) vuxit sig starka; i Norditalien erövrade de tre huvudriktningarna år 1946 inte mindre än 88 procent av rösterna (varav 51 procent socialister och kommunister), och valdeltagandet steg i städerna till bortåt 95 procent. Då man befarar att valstriden skall övergå till inbördeskrig är det framför allt det rika slättlandet i norr man tänker på. Södern, där de traditionella s. k. liberala riktningarna lever kvar, om också med ett alltmer tynande liv, framstod år 1922 som ett byte för det parti som segrat i norr, och den situationen kan komma åter.

Att en majoritet för folkfronten innebär demokratiens snara undergång kan inte betvivlas. Såväl kommunisten Togliatti som socialisten Nenni bestrider visserligen denna förutsägelse, men Togliatti ser i Ryssland den fulländade demokratin, och Nenni tjänstgör numera som den kommunistiske ledarens hantlangare. Men även om folkfronten blir den starkaste riktningen utan flertal, blir folkstyrelsens svårigheter oerhörda. Skall man vägra detta parti att bilda regering eller rent av att delta i regeringsbildningen, därmed brytande mot parlamentariska konventioner? Eller skall man ge nyckelposter inom styrelsen åt män vilkas kända, om också inte erkända, syfte är att undergräva hela den statsordning de sätts att förvalta?

Det katolska partiet måste i dagens läge betecknas som demokratiens bålverk. Därmed illustreras demokratiens svaghet. Ty visserligen finns bland de katolska ledarna många ärliga demokrater — till partiets inspiratörer hör fascismens store motståndare Don Scuzo —, men tendenser i annan riktning saknas inte; en italiensk de Gaulle skulle säkerligen kunna värva massor av anhängare inom detta parti. Då påven och kardinalerna framträder i valstriden som folkstyrelsens försvarare, minns man att samma dignitärer, ehuru inte alltid samma personer, hyllade Mussolini och välsignade det italienska angreppet mot Abessinien. Den lilla gruppen av verkliga liberaler, en Croce, en Nitti, en Sforza, består till stor del av äldre, och deras valmän bildar inte stridbara kampgrupper som ytterlighetspartierna.

Enligt en spridd uppfattning kommer den hjälp USA lämnar Italien — Marshallplanen, Trieste — att bli avgörande för utgången. Man känner beroende, tacksamhet — och framför allt fruktan för att hjälpen skall dras in. Till detta kommer fruktan för en kommunistisk regim, som skulle undertrycka friheten utan att öka välbefindandet. Folkfrontens trumfkort är den låga levnadsstandarden, arbetslösheten, inflationen, den otillräckliga socialvården, bristerna i förvaltningen — allt detta disponerar till tanklös extremism. Det är ett fattigt och pinat folk som går till val, ett folk som endast under några få år efter två världskrig kunnat förena frihet och allmän rösträtt och för vilket det demokratiska systemet aldrig framstått som en effektiv uppbyggande kraft.

Vad man måste hoppas på är i detta läge en så pass klar seger för de riktningar som kan antas bevara folkstyrelsen att hetsen och spänningen viker för en känsla av politisk trygghet och stabilitet. Endast en sådan seger kan ge ny fart åt det saneringsarbete som hela tiden förgår i tysthet, men som både undanskymmes och störes av idé- och maktstriderna. Först efter en sådan reorganisationsperiod är en mera djupt förankrad och lugnt arbetande demokrati tänkbar i Italien.

Sartre om judefrågan

JEAN-PAUL SARTRE. Tankar i judefrågan. Bonniers. 5:25.

SARTRE HAR med sin nu på svenska utgivna stridskrift mot antisemitismen än en gång visat sig vara en lika anspråksfull som oredig tänkare. Några studier av det behandlade ämnet synes han inte ha bedrivit, vad som är originellt är blott den svulstiga och ansträngt "djupsinniga" form i vilken enkla reflexioner presenteras. Härtill kommer att i centrala frågor synpunkterna är motsägande och var för sig ohållbara — den olustigaste av kombinationer.

Antisemitismen (med vilken ras- och religionsfördomar i huvudsak likställes) skildras först som en blandning av världsåskådning och karaktärsdrag. Antisemiten, som i grunden "önskar och förbereder judens död", är en olycklig, livsfientlig människa, som ytterst drives av "skräcken för människans lott", han har valt — detta ord bildar bryggan till existensialismen — hatet och förstörelsen som livsform. Då han är "oemottaglig för saksäl och erfarenhet" beror detta på att han "från